mortis occumbere, aut inevitabilis necessitatis articulo impediri, quominus valeat interesse. Dummodo is, qui pro necessitate præsens esse non poterit, Collegis suis canonicè excusationem suam curet (si poterit) destinare: ut alii conjudices vel executores nihilominus ad consummationem injuncti mandati procedant. Nec enim ille, qui tantummodo non vult interesse, hac impossibilitatis interpretatione valet aliquatenus excusari [g]: nisi fortè sic in Rescripto habeatur expressum, *Si non omnes interfuerint, vel simul nequiverint, aut noluerint interesse.*

¶ PITH. [22] *Celest. III.*] Sic V. *al.* CLEMENS III.

XIV. INNOCENTIUS III. Elienſi Epiſcopo. [circ. ann. 1198. *Romæ in Angliam.*]

In quæstione revocationis Rescriptorum recurritur ad Arbitros, si Judices in cognitione sibi non deferant, nec invicem concordent. Hoc dicit usque ad §. *Quoniam.*

PAstoralis officii [h]. *Et infrà.* Præterea [i] quæsivisti, (quando de revocatione Literarum ambigitur) utrùm Judices priores, an posteriores cognoscere debeant, & utrùm per secundas sint primæ Literæ revocatæ. † Ad quod tibi respondeo, quòd nisi posteriores prioribus, vel è converso duxerint deferendum, simul utrique cognoscant [k]: &, si fortè nequiverint simul in unam sententiam concordare, (quamvis plures sint ex una parte, quàm altera) per Arbitros communiter electos à Partibus hujusmodi concertatio sopiatur.

Per generalem clausulam positam in Rescripto, Delegatus, ante expressionem personarum vel rerum, jurisdictionem habet in habitu, & non in actu. Et speciales Literæ derogant Literis generalibus super non specificatis in eis, quamquam de illis nullam faciant mentionem. Abbas.

§. 1. Quoniam autem sub hujusmodi forma, videlicet causam, quam talis adversùs talem & quosdam alios super hoc & quibusdam aliis se habere proponit, tibi duximus committendam, à nobis multoties Literæ impetrantur: & solicitè quæsivisti, an Judex ex delegatione hujusmodi, ante personarum vel rerum expressionem, super personis vel rebus exprimendis habeat potestatem: adjiciens, utrùm, si antequam personæ vel res expressæ fuerint nominatim, super non expressis in commissione priori, sed generaliter comprehensis, speciales Literæ (quæ de priori commissione nullam faciant mentionem) ad alios Judices à Sede Apostolica emanaverint, eumdem vigorem debeant obtinere.

† Nos igitur ad hæc duo taliter respondemus, quòd (cum generali per speciale procul dubio derogetur [l]) jurisdictio per generales Literas attributa, per speciales (quantùm ad ea, quæ specialiter exprimuntur) penitùs enervatur, licèt de prioribus non faciant mentionem. Unde superflua relinquitur prima quæstio; etsi meritò dici possit, quòd donec jurisdictio revocetur, eam super rerum vel personarum articulis exprimendis obtinet Delegatus: sed antequam exprimantur personæ vel res, Delegatus nequit jurisdictionem hujusmodi exercere.

XV. IDEM Senonenſi Archiepiſcopo. [circ. ann. 1198. *Romæ in Galliam.*]

Per generalem clausulam, quidam alii, & res aliæ, *multitudo effrenata non includitur; nec personæ, nec res majores expressis, sed pares, vel minores.*

EDes Apostolica [m] consuevit exhibere se petentibus liberalem: sed quidam ejus gratiâ nequiter abutuntur, [*Et infrà a.*] † Nos igitur volentes eorum malitiis obviare, decernimus, ut, cùm in commissionibus nostris minores & viliores personæ solummodo designentur, majores & digniores sub generali clausula non intelligantur includi. Sed nec liceat occasione generalitatis hujusmodi multitudinem effrenatam in judicium evocare. Nec super majoribus & gravioribus negotiis audiantur, qui de minoribus & levioribus tantùm faciunt mentionem. Si quis verò aliquas personas expresserit, non ut velit cum eis in judicio experiri, sed ut ad pares transire valeat, vel [n] minores, (quia fraus & dolus ei patrocinari non debent) tamquam mendax precator [o] careat penitùs impetratis.

[*a Dum quod ipsa de benignitate concedit, ipsi ad malignitatem retorquent. Quidam enim malignari volentes, in commissionibus omnibus nostris minores vel viliores personas propriis nominibus exprimunt, majores autem & digniores specialibus vocabulis non designant, sed eas sub quodam generalitatis involucro comprehendunt, ut commissiones ipsas à nobis faciliùs impetrent sub hac forma: Conqueritur talis de ipso vel illo, & aliis quibusdam propriis nominibus exprimendis, qui eis super tali negotio & quibusdam aliis rebus, injuriosè, nimis & graves exiſtunt.*]

XVI. IDEM R. Cantori & R. Priori de Monte Leprosorum [p]. [circ. ann. 1205. *Romæ in Galliam.*]

Qui contra unum super eodem ad diversos Judices diversa Rescripta impetrat, & eis utitur, perdit commodum utriusque.

EX tenore [q] Literarum [23], quas nobis destinastis, intelleximus R. Sacerdotem de Collovilla [r] ad alios Judices super quæstione (quæ inter ipsum & Abbatem de Becco vertitur) Literas Apostolicas impetrasse: qui cùm Partem citassent adversam, dictus Presbyter coram eis noluit litigare. [*Et infrà a.*] Cumque vos in causæ cognitione procedere velletis, Abbas coram vobis propositit, quòd non tenebatur per directas ad vos Literas Presbytero respondere, cùm per alias ab aliis Judicibus fuisset citatus, quæ autoritate illarum non fuerant revocatæ. † Nos igitur attendentes fraudem Presbyteri memorati, duas commissiones super eodem negotio impetrantis, quarum altera non faciebat mentionem de reliqua, (quia fraus & dolus alicui patrocinari non debent) decernimus, ut ipse commodo careat utriusque.

[*a Postmodum verò idem Presbyter super eodem negotio vobis nostras Literas præsentavit, in quibus de prioribus mentio non fiebat.*]

¶ PITH. [23] *Literarum.*] Aurel. 784.

XVII. IDEM Mediolanenſi Archiepiſcopo [24]. [circ. ann. 1199. *Romæ Mediolanum.*]

Non valet Rescriptum ad Beneficium impetratum, de Beneficio impetrantis non faciens mentionem.

CUm adeò [s] ſcripta Sedis Apoſt. moderemur [25], [*Et infrà a.*] Scripsisti nobis, quòd cùm P. Clericus in Ecclesia Modecensi sufficientem sibi sit Prædendam adeptus, mirabaris quòd pro receptione ipsius in Ecclesia de Gronzola [26], Præposito & Fratribus ejusdem Ecclesiæ Literas miserimus: cùm, si Literarum nostrarum seriem attendisses, nihil invenisses in eis, quod debuisset tuum animum offendisse. Cùm enim in Literis nec de Prædenda ipsius mentio haberetur, nec Modecensis Canonicus, imò nec Clericus diceretur in eis: & in Literis ipsis hæc esset adjecta conditio, si dignus existeret ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum, intelligere potuisses, qualiter Literæ ipsæ fuerant impetratæ.

[*a Ut ex certa scientia nihil in eis facianus apponi quod de jure debeat reprehendi, miramur non modicum & movemur, quòd, quoties ad te vel ad aliquos tibi subjectos nostras Literas destinamus, te super his mirari rescribis, ac si mandaremus aliquid inhonestum.*]

¶ PITH. [24] *Archiepiſcopo.*] *Cap.* 6. *de fid. inſtrum.*

[25] *Moderemur.*] Epist. Innoc. *pag.* 159. Anselm. in Vita S. Bernardi *lib.* 2. 7. Cent. 12. 1433.

[26] *Gronzoia.*] *Grongensola* bene. *Grontosola. Grongosa.*

XVIII. IDEM [t] electo Decano, & N. Canonico Cameracenſi [27]. [ann. 1198. *Romæ in Belgium.*]

Ordo Rescripti interpretationem recipit à Jure Communi.

CAusam [u], quæ [28] inter Præmonſtraten. & Præmon. [29] [x] Ecclesias super possessionibus dè Anapia vertitur, [*Et infrà a.*] Sed quia in Literis animadvertimus fuisse insertum, quòd, si alterutra Partium citata legitimè, præsentiam vestram adire vel judicio vestro parere contemneret; vos præsentis Partis probationes recipere, & quantùm de jure poteritis, in causæ cognitione ac decisione procedere minimè tardaretis. † Nos volentes ut clausula illa, (*quantum de jure poteritis*) quæ, antequam de probationum receptione mentio fieret, fuerat inserenda, clausulam illam de receptione probationum præcedat: Mandamus quatenus ipsam intelligentes ibidem, in causa juxta tenorem Literarum procedere non tardetis: provisuri, ut, si Literarum autoritate priorum in eodem negotio legitimè est processum, firmum & stabile perseveret. Alioquin si occasione clausulæ memoratæ aliquid constiterit in alterius Partis præjudicium attentatum, id viribus decernimus caturum: mandantes, ut in decisione ipsius negotii (sicut præmissum est) tam super principali, quàm super incidentibus quæstionibus, appellatione remota, canonicè procedatis.

[*a Super possessionibus de An. discretioni vestræ commisisse meminimus.*]

¶ PITH. [27] *Cameracenſi.*] IDEM electo Decano, & Mag. N. Canonico Cameracenſi.

[28] *Causam, quæ.*] Extat integra *pag.* 8. Innocent. Vid. *pag.* 37.

[29] *Et Pramon.*] Legend. *Prumienſem.*

XIX. IDEM Archiepiſcopo Senonenſi [y]. [ann. 1198. *Romæ in Galliam.*]

Non valet impetratio in Ecclesia numerata, non facta de numero mentione; si per eam fraugitur numerus Canonicorum, licèt non frangatur numerus Prædendarum: & processus inde factus est nullus. Hoc dicit ad intellectum. *Pannor.*

CONstitutus [z] apud Sedem [30] Apostolicam P. Clericus propositit, quòd cùm C. p. n. [a] Decano & Capitulo Bituricensi dederit in mandatis, ut ipsum reciperent in Canonicum & fratrem, & Præbendam ei conferrent, si qua tunc in eorum vacaret Ecclesia, vel proximò [b] vacaturam: & ipsi cùm [c] Mandatum ejus admittere non curassent, eis præcipiendo mandavit, ut, quod mandaverat, adimplerent, sibi super hoc executoribus deputatis. *Et infrà.* Verùm Pars adversa [d] respondit, quòd cùm in Bituricensi Ecclesia certus esset numerus Canonicorum institutus, firmatus jurejurando, & per Romanum Pontificem confirmatus, & de hoc memoratus P. non fecisset in suis literis mentionem: intelligendum erat circumvenisse prædecessorem nostrum, & dictas Literas veritate tacita impetrasse: [*Et infrà a.*] † Discretioni [e] vestræ mandamus, quatenus si legitimè vobis constiterit numerum Canonicorum [31], qui nunc est in eadem Ecclesia, per Decanum & Capitulum ejusdem Ecclesiæ juramento firmatum, antequam prædictus Clericus Literas executorias impetrasset, quidquid factum est occasione Literarum ipsarum, irritum decernatis: alioquin ei faciatis in eadem Ecclesia Prædendam, (si qua vacat) sublato cujuslibet appellationis obstaculo, assignari.

[*a Licèt enim cùm in aliqua Ecclesia certus statuitur numerus, hæc apponatur conditio, vel intelligatur apponi,* salva Sedis Apostolicæ autoritate; *non tamen erat credendum, quòd eum ex certa scientia contra juramenta eorum recipi mandavisset, cùm de hoc in suis Literis nihil fuisset expressum.*]

¶ PITH. [30] *Apud Sedem.*] Extat integra *pag.* 215. Epist. Innocent.

[31] *Numerum Canonicorum.*] *Cap. cùm Martinus.* 9. *supr. de Constitut.*

XX. INNOCENTIUS III. A. [32] Canonico Pictavienſi [f]. [circ. ann. 1201. *Romæ in Galliam.*]

Exprimens falsum, vel tacens verum in Rescripto, si malitiosè, caret prorsus impetratis: sed si per simplicitatem, vel ignorantiam, aut obtinuisset vero expresso, & suppresso falso saltem Literas in forma communi, Delegatus procedat servato Juris ordine, & non speciali forma Rescripti: secus si nullo modo Literas habuisset. Difficile & famosum c. & est clavis totius tituli. Et h. d. in summa.

SUper Literis [g], quæ ab aliquibus ex malitia, & à nonnullis ex ignorantia (tacita veritate, vel suggesta falsitate) impetrantur à nobis, diversos intelleximus diversa sentire: aliis afferentibus eos debere prorsus carere omni commodo Literarum, cùm mendax precator carere debeat penitùs impetratis: aliis verò dicentibus, quòd, etsi formâ carere debeant in Literis nostris expressa, nihilominus juxta rigorem Juris sit à delegato Judice in negotio procedendum. † Nos igitur inter eos, qui per fraudem vel malitiam, & illos, qui per simplicitatem vel ignorantiam Literas à nobis impetrant, hujusmodi credimus discretionem [h] adhibendam: ut hi, qui priori modo fallitatem exprimunt, vel supprimunt veritatem, in suæ perversitatis pœnam, nullum ex illis Literis commodum consequantur; ita videlicet, quòd Delegatus (postquam sibi super hoc facta fuerit fides) nullatenus de causa cognoscat. Inter alios autem, qui posteriori modo Literas impetrant, duximus distinguendum, quæ falsitas suggesta fuerit, vel quæ veritas sit suppressa. Nam si talis expressa sit falsitas, vel veritas occultata, quæ quamvis fuisset tacita vel expressa, nos nihilominus saltem in forma cummuni Literas dedissemus [i], Delegatus non sequens formam in Literis ipsis appositam, secundùm [k] ordinem Juris in causa procedat. Si verò per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem etiam veritatis Literæ fuerint impetratæ, quà tacitâ vel expressâ, nos nullas prorsùs Literas dedissemus, à Delegato non est aliquatenus procedendum [l], nisi forsitan eatenus, ut Partibus ad suam præsentiam convocatis, de precum qualitate cognoscat: ut sic in utroque casu eadem ratio, quæ Delegantem moveret, moveat etiam Delegatum; & ubi Delegans suas Literas denegaret, Delegatus etiam suæ cognitionis officium nullatenus interponat.

¶ PITH. [32] *Idem A.*] Aymon. S. Hilarii Pictav.

XXI. IDEM Abbati & Conventui Præmonſtratenſi [33]. [circ. ann. 1209. *Romæ in Galliam.*]

In causa Monasterii convenitur Abbas per Rescriptum, in quo nulla fit mentio de Conventu: nec propter hoc appellari potest, nisi Abbatis & Conventus bona essent distincta omnino.

EDoceri [m] postulastis [n] à nobis, utrùm per Literas adversus Abbates (nulla mentione habita de suis Conventibus) impetratas, teneantur Abbates ipsi super causis (quæ ad Conventus pertinent & eosdem) ipsis querelantibus respondere: ac licèt inhibita sit appellatio, per appellationis objectum possint (ne respondeant) se tueri. † Super quo duximus respondendum, quòd (nisi alia causa rationabilis suffragaretur) per appellationem se tueri non possunt, quominus debeant autoritate Literarum hujusmodi legitimè respondere: cùm ex officio suo teneantur Congregationum suarum negotia procurare, nisi fortè Abbatis & Conventûs negotia essent omnino discreta.

¶ PITH. [33] *Præmonſtratenſi.*] Laudunenſis diœcesis.

XXII. IDEM Archiepiſcopo & Magiſtro VV. Canonico Magdeburgenſi [34]. [ann. 1209. *Romæ in Germaniam.*]

Processus factus per Literas subreptitias irritatur: sed factus contra formam Rescripti, irritus nuntiatur.

CUm dilecta [o] in Christo filia R. custos Hesſenſis [p] [35] Ecclesiæ, ac procurator G. Monialis, super electionibus in eadem Ecclesia celebratis, litigaverint aliquamdiu coram nobis. *Et infrà.* Deprehendimus Literas ad Abbatem de Remech. [q] [36] & suos Conjudices impetratas, per subreptionem [r] obtentas, cùm in eis illius articuli, videlicet [s] de subtractorum resignatione, fuerit præter conscientiam nostram cognitio demandata, qui, in prioribus Literis ad Scholasticum Hildesensem [t] [37] & Conjudices suos obtentis, insertus fuerat, de quibus in secundis Literis mentio non fiebat: & ideò, quod ipsarum Literarum occasione dignoscitur attentatum, duximus irritandum. Dictum insuper Scholasticum & Conjudices suos invenimus minùs providè processisse. Cùm enim in Literis nostris eisdem principaliter mandaretur, ut ad prædictam Ecclesiam personaliter accedentes, personæ idoneæ administrationem committerent Abbatiæ, cui ad opus ejus fieret hinc inde resignatio subtractorum: ipsi formam Mandati Apostolici transponentes, illo capitulo prætermisso, de aliis articulis minùs providè plurimùm cognoverunt: propter quod processum ipsorum contra nostri formam Rescripti ac Juris ordinem attentatum, irritum decernimus & inanem. † Ideòque mandamus, quatenus G. & quibusdam aliis Sororibus Ecclesiæ (sicut justum fuerit) restitutis, & formâ Mandati nostri exactâ diligentiâ observatâ, in negotio ipso ratione prævia procedatis.

¶ PITH. [34] *Magdeburgenſe.*] Magdaburgenſi.

[35] *Heſtenſis.*] Heriſienſis. *al.* Herefuenſis. *Centur.* 13. 661.

[36] *De Remech.*] Legend. *Remen.* al. *Remesbusen.*

[37] *Hildesemenſem.*] Legend. *Hildesemenſem.*

XXIII. IDEM. [ann. 1209. *Romæ in Galliam, ni fallor.*]

Valet secundum Rescriptum, licèt de primo non faciat mentionem, quo uti noluit impetrans intra annum.

PLerumque [u] contingit, quòd aliqui, nostris Literis impetratis, illis uti multo tempore postponentes, tum demum eas exhibent, cùm aliarum autoritate ab eis, contra quos primitùs Literas impetrarunt, cœperint conveniri: dicentes posteriores Literas non valere, utpote non facientes de prioribus mentionem. † Cùm igitur non sit malitiis hominum indulgendum, statuimus, ut si quis nostras Literas impetrans, intra annum postquam copiam Judicum habuerit, ex malitia vel negligentia postpostuerit uti eis, autoritate posteriorum Literarum valeat conveniri, licèt in ipsis nulla de prioribus mentio habeatur.

XXIV. IDEM Rotomagenſi Archiepiſcopo. [ann. 1211. *Romæ in Galliam.*]

Si à Delegato aliquid mandatur Ordinario, debet humiliter exequi. Sed si alius Delegatus per alias Literas post executionem mandat contrarium, vel si ante executionem innotuerit Ordinario, inter Delegatum qui mandavit, & alium, contentionem esse de jurisdictione, faciat sibi utrarumque Literarum copiam exhiberi, non ut jurisdictionaliter cognoscat, sed ut se informet, an per secundas revocentur primæ; & si primæ revocentur, exequatur secundum Mandatum. Si autem non revocentur, vel de hoc dubitet, non exequatur secundum Mandatum, donec contentio de jurisdictione terminetur. Abb. Sic.

CUm [x] contingat. *Et infrà.* Præterea cùm quidam super aliquo litigantes, ad diversos Judices Literas impetrant, quorum quidam obtenti à Parte altera tibi mandant ut Partem adversam denunties excommunicationis sententiæ subjacere, aliis Judicibus postmodum tibi injungentibus ut eamdem denunties absolutam: quæris, an utrisque, an neutris, vel alterutris saltem obedire debeas in hac parte.

† Super quo tuæ prudentiæ respondentes, credimus distinguendum, an cùm primum Mandatum recepisse dignoscens, tibi forsan innotuerit inter illos & alios super jurisdictione discordiam suscitatam, an super hoc nihil omnino sciviſti. Et quidem si super contentione hujusmodi nihil tibi penitùs innotescat, cùm primum Mandatum recipere te contingit, illud debes humiliter executioni [y] mandare. Sed si postea contrarium tibi ab aliis demandatur, tunc Literarum ad utrosque à Sede Apostol. obtentarum copiâ postulatâ, (quas tibi autoritate Præsentium districtè præcipimus exhiberi) si ex ipsarum tenore deprehenderis evidenter, (ita quòd non sit aliquatenus hæsitandum) quòd Literæ, quæ ad illos, à quibus secundum Mandatum receperis, impetratæ noscuntur, expressè revocent Literas aliorum; tu illud intrepidus exequaris, quod tibi secundo loco mandatur. Si verò ex Literarum inspectione manifestè tibi constet, quòd Literæ obtentæ ad illos, qui primum dedere Mandatum, per alias minimè revocantur, secundum Mandatum nullatenus exequaris. Quòd si super hoc tibi meritò fuerit dubitandum, ad exequendum secundum Mandatum te procedere non oportet, donec juxta cujusdam nostræ Constitutionis tenorem inter eos hujusmodi concertatio sopiatur. Et idipsum facere debes, si, primo Mandato recepto & nondum executioni mandato, tibi forsan innotuerit, quòd inter se super jurisdictione demandata cœperint disceptare. Ceterùm in his omnibus puram & providam te convenit intentionem habere, ne vel ad declinandum Mandatum dubitare te dicas, ubi dubitandum non est; vel etiam ad exequendum te asseras esse certum, ubi certus esse non debes. Licèt autem ex his certa tibi detur doctrina, qualiter in his

[g] *L. inde Natiuitas. §. fin. & ibi Gloss. ff. ad Leg. Aquil. & l. confessionibus. juncta Gloss. de interrog. in Jure fac.*

[h] Quæ hic desunt, reperies *infr. cap. postoralis. 28. de offic. & potest. Jud. deleg.*

[i] *Cap. 3. eod. tit. in III. Compil.*

[k] *L. si quis ex aliena. 5. ff. de judiciis.*

[l] *L. in toto. 80. ff. de regul. Jur.* Bart. *in l. Mævius. 41. de legat. 2. & l. 1. in princip. ff. de nov. op. nunt.*

[m] *Cap. 4. eod. tit. in III. Compil.*

[n] Vel descendere ad minores, *in uno manuscr.*

[o] *In impressis,* peccator, *malè, sed ex omnibus manuscr. repositum,* precator, *Facit infrà eod. tit. can. super literis. 20. & l. etsi. 5. C. si contra jus vel util. publ.*

[p] *Additur in III. Compil.* & Joanni de Sagio Canonico Rotomagensi. *al.* IDEM R. Cantori Rotomagensi, & R. Priori, &c.

[q] *Cap. 5. eod. tit. in III. Compil.*

[r] Corbevilla.

[s] *Et Pramon.*] Legend. *Prumienſem.*

[t] IDEM Abbati de Alcobatia. F. & P. Monachis Alcobatiæ, *ut habet III. Compil. al.* electo Decano & M. Canonico.

[u] *Cap. 8. eod. tit. in III. Compil.*

[x] Pramacenſem.

[y] *Additur in III. Compil.* & S. Mariæ in Via Lata S. Apoſt. Legato.

[z] *Cap. 9. eod. tit. in III. Compil.*

[a] Celestinus prædecessor noster. *al. ita:* G. Papa p. n.

[b] proximam.

[c] *Hæc dictio,* cùm, *deest in manuscript.*

[d] altera.

[e] *In vulgatis malè,* Dominationi, *cùm constet legendum* Discretioni.

[f] *al.* IDEM A. Amarico Can. S. Hilarii Pictavienſis.

[g] *Cap. 10. eod. tit. in III. Compil.*

[h] distinctionem habendam.

[i] Vide *l. 1. C. si contra jus vel util. publ. & ibi.* Bald. & fed.

[k] fed.

[l] Vide *l. mutus. 43. cum Gloss. 2. ff. de proc. & ff. de pet. hered. l. si possessor. & l. si quid possessor. 31.*

[m] *al.* A nobis per literas edoceri postulatis.

[n] *Cap. 11. eod. tit. in III. Compil.*

[o] *Cap. 12. eod. tit. in III. Collect.*

[p] *al.* Heronenſis. *al.* Heriaſenſis.

[q] *al.* Reveſnense. *id est,* tacendo verum, vel exprimendo falsum. *Sic legendum:* in ver. de subjectorum restagnatione, vel subtractorum restitutione.

[t] Midonenſem.

[u] *Cap. 13. eod. tit. in III. Compil.*

[x] *Cap. 1. eod. tit. in IV. Compil.*

[y] Quòd si non fecerit, poterit compelli ad exequendum. *c. postoralis. inf. de off. Delegat.*